

LAUSUNTO

12.4.2017

Liikenne- ja viestintäministeriö

Kehitysvammaliiton lausunto liikenne- ja viestintäministeriön toimenpideohjelmasta Liikenteen ja viestinnän digitaaliset palvelut esteettömiksi. Toimenpideohjelma 2017-2021.

Kehitysvammaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua toimenpideohjelmasta Liikenteen ja viestinnän digitaaliset palvelut esteettömiksi (Toimenpideohjelma 2017–2021).

Kehitysvammaliitto pitää erittäin hyvänä asiana sitä, että toimenpideohjelmassa kuvataan laajasti esteettömyyden ja saavutettavuuden haasteita sekä vaadittavia toimenpiteitä ja myös taustoitetaan tilannetta lainsäädännön kautta. On myös hyvä, että kansalaisjärjestöjen rooli määritetään toimenpideohjelmassa selkeästi toimenpiteiden ja vastuiden kautta.

Toimintarajoitteisuus on määritelty toimenpideohjelman alussa laajasti, ja esimerkiksi vammaisuutta määritellään tämän käsitteen kautta (diagnoosipohjaisesti) huomioiden tällaisen ryhmittelyn hankaluus. On hyvä, että näkökulma on toteutuvassa tilanteessa riippumatta siitä, mikä toimintarajoitteen aiheuttaa. Toimenpideohjelmassa on kuitenkin nähtävissä hajontaa sen suhteen, miten termiä käytetään ja mitä konteksti antaa ymmärtää kuuluvaksi tähän joukkoon (esimerkiksi esipuhe, jossa kieli ja toimintarajoite on erotettu toisistaan, s.3). Myös muissa kohdissa toimenpideohjelmaa esimerkiksi ikäihmisiin viitataan erikseen, vaikka ikä käsittääksemme on olennainen tässä yhteydessä vain silloin, kun viitataan iän myötä kenties tuleviin toimintarajoitteisiin (fyysinen, tiedollinen, kielellinen). Kehitysvammaliitto toivoo tarkennuksia toimenpideohjelmaan liittyen erilaisten saavutettavan viestinnän kohderyhmien mukana oloon, jotta toimenpideohjelman henki (toimintarajoite laajasti katsottuna, DFA-ajattelu ym.) ei tämän vuoksi vaarannu.

Toimenpideohjelmassa mainitaan myös selkokieli ja sen suuri tarve. Lisäämällä selkokielistä viestintää, palvelua ja tiedonvälitystä palveltaisiin kaikkia kansalaisia ja lisäksi tavoitettaisiin ihmisryhmät, joilla on kielellisiä vaikeuksia. Siksi Kehitysvammaliitto ehdottaa, että selkokieli nostettaisiin selkeämmin esiin myös toimenpideohjelman tavoitteissa ja toimenpiteissä konkreettisena välineenä parantaa tiedollista saavutettavuutta.

Esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2016/2102) verkkopalvelujen saavutettavuudesta antaa hyvän pohjan sille, miten tehdään esteetöntä verkkopalvelua, mutta se ei kata kognitiivisen eli tiedollisen (mukaan lukien kielellisen) saavutettavuuden aluetta kovinkaan

laajasti. Vaarana on, että osallistavien digipalveluiden sijaan kehittykin eriarvoisuutta lisäävää toimintaa, kun osallistuminen on mahdotonta esimerkiksi monimutkaisen käyttöliittymän, hankalien tekstien ym. syiden takia, joita ei vielä tällä direktiivitasolla huomioida. Tätä digisyrjäytymistä vastaan toivomme selkeitä toimenpiteitä sekä vastuunjakoa huomioiden kaikki mahdolliset kohderyhmät.

Edellä olevan perusteella Kehitysvammaliitto esittää lisäyksiä seuraaviin kohtiin toimenpideohjelmassa:

- 1) **Sivu 12.** 4. Liikenne- ja viestintäalaa koskevissa ministeriön tai virastojen hankkeissa, joilla on merkitystä henkilöiden liikkumiselle tai viestinnän saavutettavuudelle, pyritään aina selvittämään aina myös hankkeen vaikutukset eri väestöryhmille mukaan lukien iäkkäät ja toimintarajoitteiset **sekä selkokieltä tarvitsevat henkilöt** – LVM, virastot, jatkuva
- 2) 4. Liikenne- ja viestintäalaa koskevissa ministeriön tai virastojen hankkeissa, joilla on merkitystä henkilöiden liikkumiselle tai viestinnän saavutettavuudelle, pyritään aina selvittämään aina myös hankkeen vaikutukset eri väestöryhmille mukaan lukien iäkkäät ja toimintarajoitteiset **sekä selkokieltä tarvitsevat henkilöt** – LVM, virastot, jatkuva

Lisäksi Kehitysvammaliitto ehdottaa Hallintolakia (434/20013) lisättäväksi kohtaan "4.4 Nykyinen lainsäädäntö ja vireillä olevat lainsäädäntöhankkeet", s. 24–27. Hallintolaissa on tässä yhteydessä olennaisin etenkin 9 §.

Kehitysvammaliitto pyytää myös vaihtamaan selkokielen tarvearvioon viittaavan linkin (sivu 7) <http://papunet.net/selkokeskus/selkokeskus/selkokielen-strategia-ja-tarvearvio/> osoittamaan kohteeseen <http://selkokeskus.fi/selkokieli/tarvearvio/>.

Helsingissä 12.4.2017

KEHITYSVAMMALIITTO RY

Marianna Ohtonen

toiminnanjohtaja

Sami Älli

Saavutettavuusyksikön johtaja